

Hofterups kyrka

55.7842, 12.9762

Hofterups kyrka, som är helgad åt Sankt Andreas, är en av de äldsta bevarade absidkyrkorna i Skåne.

Enligt en arkeologisk undersökning kan kyrkan möjligen vara byggd redan runt 1080. Exteriören är välbevarad och kyrkan ser ut ungefär som när den byggdes under tidig medeltid, förutom tornet som gjordes högre 1861 för att få plats med kyrkklockorna, när dessa flyttades från en klockstapel som revs, och då tillkom också den så kallade nykyrkan på norra sidan.

Den äldsta delen av kyrkan är absiden. När kyrkan byggdes var den hedniska vikingakonsten fortfarande i bruk, något vi kan se i form av en lejonrelief av kritsten som finns inmurad i yttermuren till absiden.

Den ena av de båda klockor som nu hänger i kyrktornet göts 1654 av Hans Meyer i Köpenhamn, alltså strax före att Skåne tillföll Sverige i och med freden i Roskilde.

1949 sprack den lilla klockan som också hängde i tornet och en ny göts av M & E Ohlssons klockgjuteri i Ystad. Den gamla lillklockan finns uppställd i vapenhuset.

1912 utfördes en stor interiör renovering under ledning av Theodor Wählin, bland annat tog då de gotiska kalkmålningarna åter fram, efter att ha varit övermålad sedan 1700-talet.

Det är lätt att föreställa sig hur kyrkorummet såg ut på 1100-talet. Koret var avskärmat med ett korskrank, och dit till det allra heligaste hade endast prästen tillträde. Då fanns här inga bänkar utan menigheten stod upp eller knäföll under mässan. Männen på södra sidan och kvinnorna i norr. Under den första tiden var också dopfunten placerad mitt i kyrkan, innan den på 1200-talet flyttades till ingången. Dock inte den dopfont som finns i kyrkan idag, för även om den ser väldigt gammal ut är den gjuten i cement 1890. Dopfatet av nysilver är från 1891.

Absidvalvet rasade in på 1700-talet, och man tvingades avlasta konstruktionen med utvändiga strävpelare.

I hjälmvalvet fanns det innan dess ett Majestas Domini-motiv med Kristus i en mandorla omgiven av evangelisternas symboler, samt nedanför en fris med apostlar. Bilderna är dock mycket skadade. I det övre bildfältet syns mot norr två stående figurer, liksom delar av mandorlan och Lukas symbol oxen. I den undre kransen syns rester av en majuskelskription och några ansikten.

Altaret i murat tegel har kalkmålningar på alla sidor, men denna är tillkomna i mitten av 1700-talet.

Altaruppsatsen är tillverkad 1597 av en okänd mästare. Altartavlan är skapad 1754 av provinsialmålaren och ritmästaren Christian Holst. Målningen föreställer Jesus på korset, avbildad med dödsallar och ben vid korsfoten. Golgata är illustrerad som en stenig kulle belägen strax utanför Jerusalem.

Målaren Christian Holst har även varit med om att tillverka predikstolen 1751 tillsammans med snickaren Petter Hansson och bildhuggaren Sven Sjöberg.

Läktare och bänkinredning är från 1912.

1863 fick kyrkan sin första orgel byggd av Johan Niklas Söderling i Göteborg. 1912 byttes denna ut mot en orgel byggd av Eskil Lundén, också i Göteborg. Den nuvarande orgeln byggdes 1977 av Åkerman & Lund i Knivsta norr om Stockholm.

Ett epitafium i röd kalksten är över Johannes Hofverberg med familj. Johannes var 1723 prost över Harjagers härad i västra Skåne, men kom ursprungligen från Härnösand. Som fältpredikant kriget i Skåne blev han tillfångatagen av danskarna, och satt några månader i fångenskap i Köpenhamn.

1678 blev han predikant vid Skånska kavalleriet i Landskrona, men reglerna sade att Johannes Hofverberg endast kunde få tjänst i Skåne om han konserverade en prästänka. Han var då redan förlovad med en prästdotter från Ragunda i Jämtland, och lyckade få en tjänst som komminister i Malmö stad, varpå han inte behöver gifta sig med den påtänkta prästänkan utan med sin fästmö Kristina Hansdotter Berg. Tillsammans fick de 14 barn, varav minst 8 nådde vuxen ålder. Johannes Hofverberg blev senare även bland annat magister vid Lunds universitet.

På kyrkogården vilar bland annat Nils Andersson. Nils som dog 1921 är mest känd för sitt arbete med att insamla och uppteckna svensk folkmusik.

Nils Andersson sysslade med juridik och vistades ofta i Stockholm, men såg fram emot att få avsluta sina uppdrag i Stockholm för att i stället bli borgmästare i Lund. Denna syssla var inte så betungande och han hoppades att äntligen få möjlighet att leva upp till sitt valspråk: Nulla dies sine polska (ingen dag utan polska). Men när han skulle avtacka sin företrädare borgmästare Carl Brink, segnade han ned och dog. Jordfästningen ägde rum i Lunds domkyrka och kistan fördes sedan med tåg till Hoftorup kyrkogård. Så många ville följa honom till graven att man satte in ett extratåg på banan Lund–Barsebäck. Gravstenen har text på båda sidor.

Redan under studietiden i Lund hade Nils Andersson blivit vän med August Strindberg, och Nils hustru Anna påstod att hennes man var den ende som Strindberg aldrig blivit ovän med. Han lärde också känna och bli god vän med Anders Zorn och Carl Milles. Och det är just Milles har skapat hans gravsten, prydd av ett notblad och en flöjt. Den spröda originalstenen föll samman under en storm 2007 och har ersatts av en kopia. Resterna av den gamla ursprungliga stenen har grävts ned.

Källor:

Webb: Västra Karaby, Hoftorup och Dagstorp pastorat.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "Kyrkor i Skåne - en kulturhistoria". Siegrun Fernlund 1980. ISBN 91-85330-26-4

Pdf: "Hoftorups kyrka - Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning". Lunds stift. Karl Johan Kember. 2015.